

PM

DATUM: 2011-05-02
AVDELNING: APP
HANDLÄGGARE: Tore Melin

SVERIGES RIKSBANK
SE-103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel +46 8 787 00 00
Fax +46 **Ändrad fältkod**
registrator@riksbank.se
www.riksbank.se

DNR 2011-410-APP

Rapport avseende Statistiska centralbyråns utveckling av ekonomisk statistik med stöd av Riksbanksmedel 2006 – 2010

Sammanfattning

I juni 2006 beslutade direktionen att 30 mkr skulle avsättas för upphandling hos Statistiska centralbyrån av "konkreta insatser för att förbättra kvaliteten på den ekonomiska statistiken". Det sista av fyra avtal mellan Riksbanken och SCB med detta syfte löpte ut i oktober 2010. Uppdragen till SCB summerar sig till 29 mkr.

Den enskilt viktigaste förbättring som kommit till stånd som en följd av stödet är summakonsistent säsongresning för kvartalsvisa nationalräkenskaper som infördes fr.o.m. generalrevideringen i maj 2010 så att NR:s delar numera ger samma summa som BNP. Andra viktiga förbättringar är publiceringen av månatlig indikator över hushållens konsumtion inom detaljhandeln fr. o. m. hösten 2009, långa tidsserier för Industriproduktionsindex och kapacitetsutnyttjande och en månadsindikator över hushållskonsumtionen inom tjänstesektorn samt ett totalt produktionsindex för näringslivet – de två sista indikatorerna fordrar dock ny finansiering för att komma i produktion.

En viktig förbättring som ännu inte införts är långa tidsserier i NR. Enligt SCB är arbetet dock nära sitt förfärdigande och publicering väntas under sensvåren 2011.

Bakgrund

Fr.o.m. september 2006 – t.o.m. oktober 2010 har Riksbanken ekonomiskt stött Statistiska centralbyråns arbete med att utveckla den ekonomiska statistiken utifrån utredningen *Utveckling och förbättring av den ekonomiska statistiken*, SOU 2002:118. För vart och ett av de fyra åren har uppdragsavtal upprättats där de förbättringar som Riksbanken särskilt efterfrågat angetts. Det sammanlagda beloppet för Riksbankens stöd är hittills 29 miljoner kronor.

SCB har löpande avrapporterat arbetet i skrivna rapporter till Riksbanken och har också lämnat redogörelser till SCB:s programråd för ekonomisk statistik, numera Användarrådet. I denna rapport gör Riksbanken en samlad bedömning på övergripande nivå efter de fyra

■ årens utvecklingsarbete. Rapporten har flera syften: att bedöma om utvecklingsarbetet medfört avsedda förbättringar av statistiken och i vilken utsträckning som Riksbankens stöd haft särskild betydelse.

Denna rapport

Rapporten är disponerad på SCB:s samlade slutrapport där SCB redogör för varje projekt inom ramen för avtalen. I anslutning till SCB:s redogörelse görs en bedömning utifrån syftet om förväntade förbättringar blivit följden. Vad gäller syftet att bedöma om Riksbankens stöd haft särskild betydelse, görs en avgränsning i rapporten: i de fyra avtalen anges totalt 30 utvecklingsområden, en del av dem återkommande över åren. Antalet projekt som SCB valt att organisera arbetet utefter är ca 70, varav 40 st enligt SCB helt har finansierats av Riksbanken. Denna rapport hanterar enbart dessa 40 arbeten varför rapportens andra syfte, att bedöma betydelsen av riksbanksmedlen, kan sägas avgöras av hur väl förväntningarna om förbättringar infriats i dessa fall.

Riksbankens bedömningar har gjorts av Jesper Hansson, Simon Bölling, Märten Löf, Carina Selander, Sofia Kåhre, Maria Eriksson, Lars Forss, Gunnar Blomberg och Tore Melin som sammanfattat bedömningarna.

Det statistiska utvecklingsarbetet fortsättningsvis

Inom det statistiska systemet bedrivs statistikproduktion och utveckling av statistiken sida vid sida. Förbättringar införs löpande i produktionen, men ibland behövs större skov för att lyfta viss statistik. Utredningen *Utveckling och förbättring av den ekonomiska statistiken* bildade startpunkt för ett sådant. Statistiska centralbyrån inrättade därefter en omfattande projektorganisation för att bedriva utvecklingsarbetet både vid sidan av linjen och inom den.

En stor del av utvecklingsarbetet kan sägas befinna sig i ett gränsland mellan utvärdering av pågående produktion och "rent" utvecklingsarbete; för att kunna införa förbättringar behöver det pågående arbetet s.a.s. läggas till rätta för att kunna förändras. Hit hör processkartläggningarna av NR och prisstatistiken, finansiellt sparande i Finansräkenskaperna, kartläggning och uppstramning av olika procedurer inom prisstatistiken m.m.. Gemensamt för utvecklingsarbete av detta slag är att det i regel inte resulterar i specifika ändringar av eller nya publikationer. I perspektivet av långsiktiga förbättringar är det ändå viktigt att detta arbete har bedrivits och att det fortskrider också efter perioden av utvecklingsarbete i särskild ordning.

En betydande del av projekten tycks stå på tröskeln till implementering och väntar på den avgörande knuffen. Det kan vara frågan om finansieringsbehov, men inte enbart och kanske inte ens huvudsakligen så. Bland dessa projekt finns Prisindex för IT-produkter, Variansskattningar i prisstatistiken, TPI-förbättringar avseende handel samt Fastighetsprisindex, Småhusbarometern och Sparbarometern och dessas kopplingar till NR och FIR. I flertalet fall bör direkta förbättringar efter dessa utredningar kunna införas utan större ytterligare utredning. Det är ur Riksbankens synvinkel angeläget att SCB redovisar hur detta ska ske.

Till sist finns ett mindre antal projekt som inte mynnat ut i förslag om förändringar eller om ytterligare utredning, t.ex. KPI branschvikter.

Samlad bedömning av SCB:s förbättringsarbete med stöd av Riksbanken

Riksbankens samlade bedömning av stödet till SCB:s förbättringar av den ekonomiska statistiken är att det har haft stor betydelse för SCB:s möjligheter att prioritera utvecklingsarbetet. Relativt få projekt har dock medfört eller kommer att i närtid medföra nya eller väsentligt förändrade publiceringar. Däremot har en rad nödvändiga klarlägganden och fördjupningar skett som, givet att de tas väl omhand, bör medföra att den ekonomiska statistiken överlag gynnas av det arbete som gjorts.

SCB:s rapport med Riksbankens bedömning för varje projekt

Avtal 1 September 2006 – december 2007

Prisstatistik

Processkartläggning

Inom ramen för projektet kartlades produktionsprocesserna inom prisstatistiken och skisserades en strategi för utvecklingen av ett nytt och gemensamt IT-stöd för prisstatistiken (KPI, PPI och TPI). Processkartläggningen ledde till att ett utvecklingsprojekt startades i januari 2007. Av olika skäl har arbetet försenats men det nya IT-stödet började implementeras i KPI under 2009 och beräknas kunna implementeras för PPI och TPI från årsskiftet 2010/11.

Riksbankens bedömning:

Bra att kartläggning skett då en del av hittillsvarande problem med KPI kan antas hänga samman med hur arbetet går till. Som en följd av gjorda och kommande förändringar förväntas risken för fel minska.

TPI Branscher i snabb förändring

Projektet gjorde en översyn av den befintliga indexen avseende teletjänster och ett antal förbättringar kunde genomföras fr.o.m. 2008. Vissa förbättringar avsåg även KPI.

Riksbankens bedömning:

Riksbanken kan inte bedöma effekten av förändringarna.

TPI Strategi för små branscher

Den ursprungliga avsikten var att utveckla en generell och enklare ansats att tillämpa på mindre branscher där mer omfattande utredningar och särlösningar kan motiveras. Vad som sedermera avrapporterades var ett utredningsarbete avseende index för renhållningstjänster som efter kompletterade utvecklingsinsatser implementerades 2009.

Riksbankens bedömning:

Riksbanken kan inte bedöma effekten av förändringarna.

Säkrare kvartalskattningar och mindre revideringar

Processkartläggning

En processkartläggning genomfördes på NR:s reala kvartalsräkenskaper inklusive sektorräkenskaper där avgränsning mot primärstatistiken, beräknings- och publiceringsprocesser beaktades. Processkartläggningen utgjorde ett underlag för en översyn av NR:s produktionssystem främst utvecklingen av databasen Navet som idag används för kvartalsvisa produktionsberäkningar.

Riksbankens bedömning:

■ Bra att kartläggning skett då sådan kan förväntas minska risken för fel och allmänt öka möjligheten till kvalitetssäkring och framtida uppsnabbningar.

Revideringsstudie av utrikeshandel med varor

Projektet beskrev och analyserade orsaker till stora revideringar på produktgrupp-nivå i undersökningar Extrastat och Intrastat. Studien visade att revideringarna ofta beror på sena svar från uppgiftslämnare och andra problem inom uppgiftslämnande. Åtgärder föreslogs för att minska revideringar, några är införda i löpande produktion.

Riksbankens bedömning:

Bra att åtgärder införts.

Bättre konsistens NR-betalningsbalansen

En promemoria som beskriver skillnader i bytesbalansen och NR:s utlandsberäkningar har tagits fram i samarbete med Riksbanken.

Riksbankens bedömning:

Bra att skillnaderna beskrivits. Innehållet i beskrivningen bör finnas lätt tillgänglig för användarna av betalningsbalansstatistik respektive NR.

Resevalutan

En utredning av kvaliteten i resevalutastatistiken genomfördes då det visat sig svårt att använda resevalutastatistiken i nationalräkenskaperna. Inflödet av resevaluta bedömdes öka orimligt kraftigt vilket påverkade beräkningarna av hushållens konsumtion. Inga kvalitetsproblem kunde dock identifieras i sättet att samla in och bearbeta datamaterialet. I fortsatt projekt studerades eventuella strukturella brister i kortinformationen som används som informationskälla, vilket ledde till rekommendationer om bättre klassificeringsmetoder och tydligare anvisningar. Jämförelser med dansk och norsk resevalutastatistik gjordes. Projektet gjorde bedömningen att SCB även i fortsättningen ska basera sin insamling på kortinformation.

Riksbankens bedömning:

Bra att problemet utretts. Positivt att SCB med rapporten som grund funnit och implementerat en metod för korrigerings av resevalutaposten även om det finns kvar ett behov att få återkommande och mer heltäckande data som grund för korrigeringen.

Avtal 2 Mars 2007 – februari 2008 (förlängt till maj 2008)

Prisstatistik

Prisindex för IT-produkter

Projektet utredde förutsättningarna för (en sammanhållen) prisstatistik på IKT-området – ett behov som framkommit i utredningen av den ekonomiska statistiken. Man konstaterade att behovet av prisstatistik på IKT-området mycket väl kan tillgodoses inom ramen för de befintliga statistikprodukterna, som också utvecklats en del sedan utredningen gjordes. Vidare beskrev projektet de problem som området förknippas med och gav en del anvisningar om hur den statistiken kan förbättras. Projektet ledde inte till några direkta kvalitetsförbättringar men har bidragit med input i senare arbete på området.

Riksbankens bedömning:

Bra att frågan utretts men Riksbanken kan inte bedöma hur man lämpligen går vidare.

Variansskattningar

Avsikten med projektet var att i ökad utsträckning införa återkommande variansberäkningar i KPI, PPI och TPI som underlag för optimal urvals-allokering och en förbättrad kvalitetsredovisning. Resultatet blev en analys av variansbidraget från de delundersökningar i KPI som genomförs centralt, dvs. utan medverkan av fältorganisationen samt en översyn av variansberäkningarna inom PPI. För TPI blev de konkreta resultaten små p.g.a. svårigheter med datahanteringen i det splittrade IT-stöd som produkten använder. För KPI kunde heller ingen uppdatering göras av variansskattningarna inom fältundersökningarna. Endast för PPI genomförs variansberäkningar årligen.

Riksbankens bedömning:

Bra att SCB påbörjat detta arbete, men resultatet tycks i stort ha uteblivit. Särskilt avseende KPI bör arbetet föras närmare mål.

TPI Förstudie handel

Förstudien genomfördes vilket var vad projektet omfattade. Däremot har det inte varit möjligt att för frågan längre än så. Området är förknippat med stora svårigheter då det handlar om att mäta prisutvecklingen på en tjänst (handel) som inte saluförs direkt utan där produktionsvärdet utgörs av handelns marginal. Problematiskt är också att utvecklingen av en (produktions-) statistik avseende handelsmarginal haft svårigheter.

Riksbankens bedömning:

Bra att man belyst detta svåra område.

Bättre primärstatistik som underlag till NR

Projektet har varit inriktat på att förbättra följande primärstatistik som utgör viktigt underlag till nationalräkenskaperna:

Kvartalsutfall för kommuner

Nuvarande cut-off-urval har ersatts med en urvalsundersökning där gränsen för cut-off-urval sänks och ett sannolikhetsurval införs. En fördel med den nya designen är möjligheten att beräkna konfidensintervallen i skattningarna.

Kortperiodisk industristatistik

Greg-skattning har införts för förändringar och dokumenterats. En utvärdering av skillnader i vikter som används för branschaggregat har gjorts. Slutsatsen är att IPI ska använda samma metod "annual overlap" som kvartalsräkenskaperna. Branschanalyser har gjorts i syfte att använda leveransuppgifter i stället för volymuppgifter i Industriproduktionsindex.

Investeringar i näringslivet

Behovet av en utökning av urvalet har undersökts. I stället för en utökning förordas dock en satsning på att minska bortfallet. En jämförelse mellan en enkät för andra kvartalet och en modellskattning har tagits fram.

Utrikeshandel

Koppling mellan Riksbankens och NR:s krav på detaljeringsnivåer i tjänstehandelsstatistikens har studerats och beskrivits avseende vilka SPIN-koder som motsvaras av insamlade variabler och Riksbankens busterkoder.

Lager

Bedömning om lagerstatistiken kvalitetsproblem har gjorts utifrån annan tillgänglig statistik bl. a. Företagens ekonomi. Det huvudsakliga arbetet har dock bestått i att grundligt gå igenom produktionsprocesserna för industrins och varuhandelns lager i syfte att identifiera kvalitetsbrister av olika slag.

Basten

En översyn av Företagens kortperiodiska tillgångar och skulder (Basten) genomfördes både gällande översyn av blankett/variabel och av metoder.

Riksbankens bedömning:

Bra att dessa arbeten bedrivits. Faktiska förändringar har endast skett på ett fåtal områden vid denna tidpunkt, men flera av områdena återkommer i senare avtal.

Förbättrat aktivitetsindex

Under 2007 togs ett förslag till metodförbättringar i aktivitetsindex fram. Där ingår en modellöversyn, uppföljning av prediktorer, nivåjustering mot BNP, uppsnabbning och avstämningsrutiner. Här ingår även att pröva hur det månatliga tjänsteproduktionsindexet med produktionsstart 2008 kan inlemmas i aktivitetsindex. En del av de föreslagna förbättringarna implementerades. Dock fattades beslut om att lägga ner produkten i

början av 2010 främst p g a osäkerheten i kvaliteten och minskande intresse från användare.

Riksbankens bedömning:

Ett gott försök, och Riksbanken stöder produktens nedläggning.

Avtal 3 September 2008 – maj 2009

Prisstatistik

KPI Skor

I samband med att ett programmeringsfel ledde till en allvarlig felskattning i prisindex för skor uppmärksammades även vissa svagheter i prismätningen för skor. Ett mindre projekt initierades som emellertid kunde genomföra endast små justeringar – mer snäva varuspecifikationer i en del fall – till index för 2009.

Riksbankens bedömning:

Bra att "skofelet" medfört skärpning av näraliggande mätfrågor.

KPI Branschvikter

Ytterligare ett litet projekt var att se över branschvikterna i KPI. Projektet ledde emellertid ingen vart då något användbart underlag för branschvikter inte kunde uppbringas.

Riksbankens bedömning:

Vällovligt försök, men kanske inte lika välorganiserat med tanke på utfallet.

Nationalräkenskaperna

Utvecklingsarbete för att förbättra statistikunderlaget till NR har genomförts i följande avseende.

Kvalitetsproblem för lagerstatistiken har utretts och förbättringsförslag har tagits fram. Fortsatt arbete under avtal 4 med några förslag.

Översyn av de finansiella och de icke-finansiella företagens klassificering i företagsdatabasen har gjorts. Syftet med översynen har varit att reda ut den 'gråzon' mellan finansiella och icke-finansiella företag som ökat i storlek under senare år. Ett antal förbättringsförslag har implementeras. Fortsatt arbete under avtal 4.

Utredning om hur statistiken om utrikeshandel med tjänster bättre kan anpassas till NR gällande produktindelning, merchanting, cif/fob m.m. har genomförts i samarbete med Riksbanken. Arbetet resulterade i ett antal förslag på förändringar, fortsatt arbete bedrivs under avtal 4.

Processen om publicering och leveranser till användare av nationalräkenskaperna har setts över och förbättrats i syfte att öka säkerheten, samordningen och användarvänligheten.

Studien om revideringsförfarandet i nationalräkenskaperna, betalningsbalansstatistiken och utrikeshandelsstatistiken har fortsatt från avtal 2 och kommit med vissa förslag som dock varit svåra att genomföra på grund av icke-samordnade EU-krav för de olika statistikområdena. Många inhemska krav styr emellertid också revideringsförfarandet för NR.

Riksbankens bedömning:

Bra att utredningar inletts, flera av frågorna återkommer i senare avtal.

Hushållens konsumtion

Delprojekt 1 har haft som syfte att utveckla en månadsindikator över hushållens konsumtion i detaljhandeln. Två olika alternativa modeller har tagits fram där SCB förordat beräkningen av detaljindex för privat konsumtion där omräkning till privat konsumtion görs på bransch och deflateras med hjälp av branschprisindex. Månatlig indikator över hushållens konsumtion inom detaljhandeln produceras fr. o. m. hösten 2009.

Delprojekt 2 har undersökt om det går att skapa en månatlig indikator för utveckling av den totala hushållskonsumtionen. Två olika angreppssätt har använts. Projektet har kommit fram till möjligheterna för att skapa en månadsindikator är relativt goda. Utredningsarbete fortsätter under avtal 4.

Riksbankens bedömning:

Mycket bra att månadsindikatorn över hushållens konsumtion inom detaljhandeln publiceras. Den totala indikatorn återkommer sista avtalsåret.

Fastighetsprisindex, Småhusbarometern och Sparbarometern

Projektet om fastighetsprisindex och småhusbarometer har utrett om det möjligt att:

Redovisa fastighetsprisindex för permanenta småhus och för fritidshus ca tre veckor efter kvartalets slut och beakta vilka effekter det skulle få på kvaliteten jämfört med dagens redovisning två månader efter kvartalets slut.

Publicera småhusbarometern tidigare och beakta vilka effekter det skulle få på kvaliteten jämfört med dagens redovisning två veckor efter månadens slut

Projektet anser att det under nuvarande förhållanden (insamling den 12:e i varje månad) inte går att uppfylla Riksbankens önskemål om tidigare publicering.

Projektet om Sparbarometern har dokumenterat och sett över beräkningen av hushållens bostadsrättslägenheter, tagit fram metoder och dokumentation för kvartalsvis beräkning av hushållens reala tillgångar, dokumenterat pris- och beräkningsmetoderna och utrett hur de levereras till Riksbanken samt undersökt möjligheterna och resursbehovet för att införa hushållens reala tillgångar i löpande produktion.

Riksbankens bedömning:

Några egentliga förbättringar följer inte av dessa utredningar vilket Riksbanken beklagar. Fortsatt utveckling är önskvärd mot bakgrund av kopplingen till NR och Finansräkenskaperna, främst avseende Sparbarometern. Mått på hushållens reala tillgångar är fortsatt högt prioriterat. SCB bör beräkna marknadsvärdet av hushållens reala tillgångar (småhus samt bostadsrätter) kvartalsvis och om möjligt publicera dem samtidigt som Sparbarometern.

Avtal 4 November 2009 – oktober 2010

Långa tidsserier

NR

Projektet långa tidsserier på NR har bestått av fem delar och uppnått följande resultat:

Kvartalsvisa produkträkenskaper tillbaka till 1980. Iordningsställda databaser, framtagna kvartalsfördelningar, dokumentation och metod för säsongrensning.

Årsvisa sektorräkenskaper tillbaka till 1980. Iordningsställda databaser, framtagna årsvisa sektorräkenskaper som ska stämmas av mot produkträkenskaperna och dokumentation.

Generell metodik för att skriva tillbaka tidsserier vid större revidering av nationalräkenskaperna. Metoder för tillbakaskrivning framtagna.

En metod för att underlätta tillbakaskrivning i samband med SNI-omläggningen. Metod för tillbakaskrivning med ny branschindelning framtagen.

Ett kalendarium med relevanta händelser under den aktuella perioden.

En uppsättning viktiga dokument har lagts upp, bl a KI:s ekonomiska kalendarium 1982-1998.

Det som återstår att göra före publiceringen av långa tidsserier är att avstämma de årsvisa serierna mellan produktion och användning och avstämning behövs också mellan sektor och produkt. När detta är klart kan kvartalsberäkning tillbaka till 1980 göras med de metoder som tagits fram i projektet. Ska vara klart under 2011.

Riksbankens bedömning:

Långa tidsserier i NR är den enskilda förbättring som Riksbankens efterfrågat i första hand. Det är inte tillfredsställande att serierna ännu inte finns tillgängliga. För den händelse att nuvarande tidplan med publicering i mitten av 2011 inte ser ut att kunna förverkligas, är detta ett område som särskilt måste prioriteras.

IPI och Kapacitetsutnyttjande

Projektet har tagit fram långa tidsserier tillbaka till 1980. En metodutredning har fastställt metod för tillbakaräkning samt seriernas detaljeringsgrad. De skavade serierna för IPI mellan 1990-2010 bedöms hålla tillräcklig kvalitet. För serierna 1980-1999 kan tillförlitligheten ifrågasättas p g a metodskillnaderna, tidigare tillbakaräkning i SNI 2002

samt även avsaknaden av faktiska uppgifter i SNI 69. Publicering av tidsserier kommer att ske med förbehåll för brister i tillförlitligheten. Gällande Kapacitetsutnyttjande har projektet tillbakaräknat alla publicerade serier till 1990 med tillräcklig kvalitet. För perioden 1980 till 1989 har ett mindre antal serier räknats tillbaka och kommer att publiceras i en historisk tabell på produktsidan medan resterande serier publiceras som officiella tabeller i SSD.

Riksbankens bedömning:

Bra att serierna görs tillgängliga (IPI 2010-12-10 och kapacitetsutnyttjande 2011-02-15 enligt SCB:s hemsida), som användare får vi ta i beaktande dess förutsättningar.

Säsongrensning i nationalräkenskaperna

Projektet har utvecklat en metod för summakonsistens säsongrensning för kvartalsvisa nationalräkenskaper. Den nya metoden infördes i samband med publiceringen av generalrevidering i nationalräkenskaperna i maj 2010. Dessutom erhöll projektet SCB:s årliga kvalitetspris i oktober 2010.

Riksbankens bedömning:

Mycket bra att konsistens nu föreligger vilket undanröjer olika problem i vår löpande användning och analys av NR.

Statistik för analys av finansiella transaktioner

Översyn av finansiell statistik

En översyn av statistikbehov som uppstått i spåren av den finansiella krisen har genomförts och resulterat i några förslag. För att svara upp mot inhemska krav från Riksdagens finansutskott om ökad detaljeringsgrad för bankernas utlåning till icke-finansiella företag föreslår projektet en utökning av Riksbankens finansmarknadsstatistik. För att ytterligare kunna fördjupa analysen av bankernas utlåning till både företag och hushåll föreslås också att förutsättningarna för att bygga upp ett svenskt kreditregister bör utredas. Ett stort behov i Sverige och internationellt är utökad statistik kring värdepapper och värdepappersmarknader. Ett arbete pågår för närvarande i Sverige för att ta fram ett förslag om etablering av en svensk värdepappersdatabas som ska vara ett stöd för nämnda behov. Det pågår även en intensiv diskussion internationellt om förbättrad finansiell statistik. Det handlar om ökade krav på finansräkenskaper och värdepappersdata samt finansmarknads- och bankstatistik.

Riksbankens bedömning:

Bra att utredning gjorts. Möjligheten att få information om lån till mindre företag genom föreslagna nedbrytningar i BAST eller finansmarknadsstatistiken förefaller dock svårframkomliga inom en överskådlig framtid. Förändringar av finansmarknadsstatistiken i detta syfte ankommer på Riksbanken. Det skulle också kräva en översyn av FDB som underlag för bankernas klassificering av lånemotparter.

Resultaträkning på kvartal RAST

Under finanskrisen framkom önskemål från användare om att kunna följa utvecklingen av företagens ekonomi på ett bättre sätt bl.a. genom att få snabbare statistik över företagens resultat- och balansräkningar. En utredning har gjorts om möjligheterna att ta fram statistik om företagens resultaträkningar på kvartal som ska belysa vad som hänt under kvartalet. Projektet har föreslagit sex nyckeltal som är intressant att beräkna på kvartalsbasis och tagit fram tre tänkbara alternativ för upplägg av en undersökning för kvartalsvisa resultaträkningsuppgifter med olika ambitionsnivåer.

Riksbankens bedömning:

Mycket bra att detta har utretts. Förslagen till produktion av nyckeltal och kvartalsvisa redogörelser för resultaträkningar bör prioriteras.

Täckning av finansiell sektor

Arbetet med att få bättre täckning av den finansiella sektorn har fortsatt i detta projekt. Projektets syfte har varit att belysa delar av sektor 229, nämligen riskkapitalbolag och holdingbolag i finansiella koncerner och leverera ett förslag på utökad undersökning av delsektorn. En granskad population över riskkapitalbolag och riskkapitalfonder är framtagen och lämnas till företagsregister för registeröversyn. Nästa steg är att genomföra en provundersökning och på längre sikt bör undersökningen av riskkapitalbolag genomföras regelbundet.

Riksbankens bedömning:

Bra att detta har utretts. Det är viktigt som att man har kännedom om dessa företags balansomslutning och vilka sektorer som är deras motparter samt att finansräkenskaperna är kompletta. En diskussion behövs om hur en långsiktig finansiering kan ske.

Finansiellt sparande i finansräkenskaperna

Projektet har bestått av två delar:

Primärstatistiken som finns avseende derivat och dess kvalitet har kartlagts. Det konstateras att det finns brister i underlaget som måste åtgärdas innan transaktioner i finansiella derivat kan införas i finansräkenskaperna för samtliga sektorer. De mest akuta åtgärderna består i att få fram statistik för staten, åtgärda de diskrepanserna som idag finns mellan BoP och finansmarknadsstatistiken samt att få fram uppgifter från de finansiella företagen. Uppgifterna för försäkringsbolagen har enligt projektet en tillräcklig kvalitet för att kunna föras in i statistiken. För staten har en kravspecifikation tagits fram till Riksgäldskontoret och uppgifterna kommer att börja rapporteras under 2010.

SCB har tillsammans med ESV undersökt möjligheten att byta källa för finansräkenskaperna till ESV:s underlag för att minska differenserna mellan reala och finansiella beräkningar. Detta har dock inte visat sig att vara genomförbart på kort sikt men något som projektet förordar på längre sikt. På kort sikt har projektet förbättrat det befintliga underlaget från RKG och Kammarkollegiet, där flera förbättringar har genomförts. Tidsplaner för fortsatt arbete har tagits fram och kommer att genomföras.

Riksbankens bedömning:

Mycket bra att kvaliteten i FiR stärks i allmänhet och att skillnaden mot NR och BoP minskas i synnerhet. Bra att arbetet är prioriterat och kommer att genomföras. Det är viktigt att man tar det slutliga steget och får en enhetlig beskrivning av den offentliga sektorns finansiella sparande.

Lagerstatistiken

Projektet har haft till uppgift att ta hand om tre förbättringsförslag från lagerprojektet under avtal 3.

Utvärdering av företagens förutsättningar för att lämna uppgifter i av SCB:s önskade värderingsnivåer i undersökningarna Industrin lager och Handelns lager har genomförts, med hjälp av två kognitiva test med uppgiftslämnare. Resultatet visar att det finns otydligheter med begrepp och instruktioner. Projektet föreslår därför bl.a. att man gör en översyn av missiv, blanketter och anvisningar, tar reda på vad värderingen av lager grundas på och ser över instruktioner kring lager i utlandet.

Tidigare projekt föreslog att beräkningarna över omsättningshastigheten inom olika branscher borde ses över och att variabeln lager av handelsvaror borde användas istället för FEK:en uppgifter för beräkningar inom handelsbranscherna. Det har dock visat sig omöjligt att genomföra i nuläget p g a att lager av handelsvaror överstiger totalt lager för vissa branscher på den fina branschnivån som undersökningen använder.

Omräkningen från anskaffningsvärden till återanskaffningsvärden för handelslager avseende vikter och andelar har delvis setts över för att säkerställa att vikter som används för att ta fram branschprisindexar är så aktuella som möjligt. Fördelningsmatrisen uppdateras numera årligen utifrån hur företagen svarade året innan, de tre vanligaste varugrupperna tas fram och deras andel beräknas för varje bransch i partihandeln.

Riksbankens bedömning:

Arbetet synes inte ha lett till mer omfattande konkreta förbättringar. Det är mycket viktigt att lagerstatistiken håller hög kvalitet.

Utrikeshandel med tjänster

Ökad detaljeringsgrad i UHT

Projektet har utrett hur undersökningen skulle kunna anpassas och möta användarnas bl.a. NR:s krav på ökad detaljeringsgrad. Projektet har utvärderat ett antal delområden som var och ett skulle kunna bidra till att öka detaljerings-graden i UHT. Fyra områden har varit i fokus: precisionskrav på fler variabler, redovisning av fler variabler, finare fördelning av fler variabler samt land- eller regionfördelning. Projektets beräkningar visar att om precisionskrav sattes på fler variabler skulle det medföra en väsentlig ökning av stickprovets storlek jämfört med idag samt öka kostnaderna. För att möta NR:s önskemål föreslår projektet också att befintlig variabelstruktur utökas inom vissa poster. Projektet har utvärderat befintlig landfördelning och kommit fram till att det inte finns några uppenbara hinder till att redovisa UHT-data på EU- och icke-EU-nivå.

EU-bidrag och avgifter via ESV

Dagens redovisning av EU-transaktioner harmoniserar inte mellan (BoP) och (NR). Vid sammanställningen till BoP används uppgifter från Riksgäldskontoret (RGK) genom EU-kommissionens konto. NR använder sig av uppgifter från Ekonomistyrningsverket (ESV). Eftersom det ger upphov till märkbara differenser bör metoderna harmoniseras. En förutsättning för att internationella regler och rekommendationer ska kunna följas är att ESV används som huvudkälla. ESV kan leverera data inom t+40 dagar vilket innebär att data kan användas till ordinarie leverans av UHT. Det skulle dock innebära en kostnad för SCB. Ett annat alternativ är att använda ESV-data vid revidering av UHT. Detta alternativ skulle inte innebära utökade kostnader. Projektet rekommenderar att något av dessa två nämnda alternativ väljs.

Insamling från kommuner och landsting

Projektet har utrett möjligheten att samla in information om kommuners och landstings export och import av tjänster direkt från kommuner och landsting istället för den modellskattningen som idag används för kommunernas och landstingens export- och importuppgifter. Projektet har tagit fram några alternativa undersökningsupplägg med kostnadsbedömningar för kommuner respektive landsting och gör en bedömning om vilket/vilka är att förorda.

CIF-komponenten

Definitionen av varutransporter i Betalningsbalansmanualen skapar stora problem för producenter av Betalningsbalansstatistik eftersom de data avseende frakter som samlas inte motsvarar definitionen. Orsaken är att gränshandeln med varor ska värderas vid det exporterande landets gräns. Projektet har arbetat med att beskriva vilka metoder som används idag i andra länder samt genomfört en pilotstudie som förutom en föregående branschkartläggning avser att skatta transportkostnader som går att koppla till varuimport och varuexport. Av resursskäl har en avgränsning gjorts till sjötransporterna.

Sjöfartsmodellen

Idag är stora delar av Sjöfartssektorn delvis modellberäknade. Eftersom modellerna är gamla och troligtvis inte speglar dagens verksamhet är det nödvändigt att se över dessa och undersöka om de går att ersätta. Projektet har undersökt vilka uppgifter som finns tillgängliga och hur dessa skulle kunna ersätta de modellbaserade uppgifterna enligt ett förslag som tagits fram i förstudien till projektet. Bland annat har det undersökts om det finns direktinsamlade uppgifter från UHT som går att använda. Jämförelser har gjorts på detaljerad nivå men inga slutsatser har kunnat dras om effekter på mer aggregerad nivå eller de redovisningsnivåer som publiceras.

Riksbankens bedömning:

Rapporten om Ökad detaljeringsgrad i UHT: Bra genomgång av kraven på precision och sekretess som underlag för publicering. Tyvärr föreslås bara 10 nya variabler och fördelning på EU/icke-EU (till relativt hög kostnad), vilket troligen är långt från användarnas önskemål. Delrapporter i bilagor: En bra kartläggning har gjorts av området Remitteringar, men resultatet är otydligt. Nuvarande metod ger nettoflöde åt fel håll och det skulle behövas en kortsiktig, lösning baserad på enkla imputeringar som kommer närmare sanningen. Tyvärr saknas den aspekten i rapporten.

EU-bidrag och avgifter via ESV och Insamling från kommuner och landsting: Bra konkreta förslag till förbättring. Ett samlat grepp när det gäller uppgifter från ESV till NR/FiR och BoP vore önskvärt, jämför projektet "Finansiellt sparande i finansräkenskaperna".

CIF-komponenten: Inom gränsdragning av uppdraget bra kartläggning. Skulle emellertid behövas alternativa lösningar för omfördelning mellan varor och frakter.

Sjöfartsmodellen: Har varit olöst i ett decennium; tyvärr fortfarande olöst. Rapporten noggrann redovisning på detaljerad nivå. Saknas: en klagörande beskrivning på mer övergripande nivå av källorna och metoderna för respektive NR och betalningsbalans och förklaring till skillnaderna.

Om rapporterna generellt: Kostnaderna som nämns är (oftast) totalkostnader inklusive rapportörernas kostnad. Som underlag för ev. kommande beslut om fortsatt arbete skulle dock behövas en fördelning av kostnaderna på SCB/beställaren och rapportörerna.

Tjänstenäringsstatistik

Månadsindikator för hushåll

Projektet har som syfte att utreda och eventuellt utveckla en månadsindikator över hushållskonsumtionen inom tjänstesektorn. Under projektets gång har syftet utvidgats till att även täcka in boende och energikonsumtionen. Med denna utvidgning täcks 90 procent av den ändamålsfördelade konsumtionen.

Resultatet från projektet är lovande och projektet bedömer att det finns stora möjligheter att producera en månadsindikator över hushållens konsumtion baserat på befintlig månadsstatistik på SCB. Korrelationen mellan månadsindikatorns utfall och utfallet i NR uppgår till hela 0,96 från första kvartalet 2000 till tredje kvartalet 2009.

Totalt produktionsindex för näringslivet

Projektet har utrett om tre index – byggproduktionsindex, industriproduktions-index och tjänsteproduktionsindex – kan vägas samman till ett totalt produktionsindex för näringslivet. Projektet har kommit fram till att det finns fyra olika vägval att välja mellan för ett Totalt produktionsindex, ett smalt produktionsindex, ett produktionsindex utan ytterligare datainsamling, ett produktionsindex med ny datainsamling och ett totalt produktionsindex. Projektet har tagit fram ett produktionssystem för beräkning av ett totalt produktionsindex i fasta priser och kalenderkorrigerad volym. Det som återstår är att sätta en produktionsmiljö för säsongrensning och trendberäkning. Projektet har även genomfört testberäkningar av ett Totalt produktionsindex som visar på god samstämmighet mot motsvarande produktionskattningar i NR. Korrelationen mellan de kvartalsvisa utvecklingstalen uppgår till 0,97.

Riksbankens bedömning:

Mycket bra att dessa utredningar gjorts. Både indikatorn för hushållens konsumtion och totalt produktionsindex för näringslivet bör prioriteras för produktion.

Samordning månatlig industri- och tjänstestatistik

Syftet med projektet har varit att föreslå hur undersökningarna skulle kunna samordnas i så stor utsträckning som möjligt med avseende på urval, innehåll och estimation. I nuläget finns tydliga risker för både dubbelräkning och undertäckning. Dubbelräkning i form av att verksamheter klassade inom industri i tjänsteföretag kommer med i båda undersökningarna och undertäckning i form av att verksamheter klassade som tjänster inom industriföretag inte kommer med alls. De viktigaste förändringarna är att se till att samma enhet används för avgränsning av rampopulation (och som urval) samt att samma definition på huvudundersökningsvariabeln används. I projektet har endast ett underlag tagits fram för hur samordningen ska se ut. Det återstår att genomföra förändringarna i undersökningarna och att anpassa de system som används. De nya samordnade undersökningarna kan därför inte driftsättas förrän tidigast i april 2012.

Riksbankens bedömning:

Bra att denna fråga kommit en bit på väg. Viktigt att frågan kan ges ytterligare belysning i ljuset av tjänsteområdets växande betydelse.

Prisstatistik

KPI Div transporttjänster

Översynen har behandlat delundersökningarna för tåg-, båt- och långväga linjebussresor inom KPI. Särskilt studeras metod för prisinsamling, användning och uppdatering av vikter, metod för urvalsdragning av resor och företag samt eventuell undertäckning inom undersökningarna. Konkreta förslag till förbättringar och effektiviseringar ges som beräknas implementeras 2011.

KPI Beklädnadsvaror

Projektet har gjort en bred översyn av hur man kan designa undersökningarna för kläder och skor i KPI. Målet är att minska urvalsosäkerheten utan alltför stora kostnadsökningar. Inga fullständiga lösningar presenteras, men däremot identifieras ett antal områden där tidsvinster kan göras. Angående kvalitetsjusteringsmetod, resoneras det kring huruvida man verkligen kan berättiga den höga kostnaden för den nuvarande hedoniska metoden. Rapporten behandlas på Nämnden för konsumentprisindex den 27 oktober och den förväntas kunna ligga till grund för beslut om inriktning på fortsatt utvecklingsarbete.

KPI Högteknologivaror samt KPI Kvalitetsjusteringsmetod i fältundersökningarna

Projektet slog i praktiken samman till ett då båda berör undersökningar där kvalitetsvärderingen f.n. görs av fältpersonalen. Det rekommenderas att kvalitetsvärderingsmomentet för högteknologiska produkter flyttas från fältpersonalen till prisenheten. Prisinsamling och produktbyten görs dock fortsättningsvis av intervjuarna. Övriga kvalitetsvärderingsprodukter bör fältpersonalen även fortsättningsvis värdera med stöd av förbättrade instruktioner. Vidare föreslås mer snävare produktbeskrivningar för att minska skillnaderna mellan den tidigare och den nya produktvarianten och på så sätt underlätta kvalitetsvärderingen. Nya instruktioner till fältpersonalen införs inom kort. Övriga förslag behöver utredas något ytterligare innan de kan genomföras. Projekt rapporten behandlas av Nämnden för konsumentprisindex den 27 oktober.

PPI Imputeringsmetoder

Syftet med detta projekt var att hitta en adekvat metod för att imputera saknade prisuppgifter i PPI. Datamaterialet är historiskt PPI-data och serien sträcker sig från 2007 – 2009. En simuleringsstudie har utförts där 5 % av befintliga prisuppgifter har slumpats ut och behandlats som bortfall. De saknade prisuppgifterna har sedan imputerats med olika metoder och utvärderats mot det sanna värdet. Slutsatsen är att imputeringar i PPI i och med införandet av produktionssystemet Pi-09 (2011) ska utföras med medelvärdesimputering baserat på minst tre prisuppgifter istället för som nu med avskrift.

TPI Översyn hotell

Projektet har framför allt resulterat i att det görs en explicit skillnad i prismätningen på privatgäster och affärgäster. Tidigare har prisutvecklingen för dessa kategorier approximerats med helggäster respektive vardagsgäster. Förändringen genomförs fr.o.m. 2011.

TPI Översyn datatjänster

Projektet har gjort en översyn avseende produktgruppen SPIN 63.11 *Databehandlingstjänster* samt utvärderat möjligheten att prismäta SPIN 63.12 *Webbportaler*. Slutsatsen är att den nuvarande blanketten för SPIN 63.11 Databehandlingstjänster bör justeras samt att ytterligare en blankett bör konstrueras som komplement. I dags läget är det osäkert om förändringarna kan implementeras från 2011. Någon utveckling av en undersökning för SPIN 63.12 *Webbportaler* anser projektet inte vara nödvändigt. Branschen är liten och huvuddelen av intäkterna erhålls från reklam som är en annan produktgrupp.

TPI Kvartalsvis lokalhyresundersökning

Syftet med projektet var att göra en översyn av Lokalhyresundersökningen som ingår i SPIN 68.2 och därvid övergå från års- till kvartalsundersökning. Undersökning är sedan årsskiftet 2009/2010 kvartalsvis. Urvalet har minskat till en tredjedel samtidigt som blanketten förbättrats och granskningen effektiviserats.

Riksbankens bedömning:

Bra utredningsarbete som delvis implementerats och som sammantaget bidrar till bättre prisstatistik. Förändringarna har löpande redovisats i KPI-nämnden och Riksbankens antar att fortsatt implementering kommer att ske.